

פסק דין

1. קבילה זאת עוסקת בשאלת העקרונית מהם גבולות עבירות החונאה והפרת החוראות והאם העתקה במחוץ בית לחומר פתו של תשובה מפתרון בית ספר שהופץ על ידי אגודות הסטודנטים לאותה שאלה שנייתה בשנים קודמות מחווה הפרה של עבירות אלו.
2. במסגרת התוכנית "כלים לשוגים", למדו בקורס "דთיות, מדיעות וחוות דעתם היהודית – מבט חדש על טקסטים עתיקים" של פרופ' מנחם פיש 107 סטודנטים. המבחן מערך במתכונת של מבחן בית וחלק מהשאלות בו דמו לשאלות משנים קודמות. חzion בקורס אינו משתככל בזיהוי לתואר. בבדיקה הבחינות, התברר כי 11 בחינותו כללו העתקה, לעיתים מילח במילח ולעתים תוך שינויים קוסמטיים, של תשובה לשאלות דומות (אך לא זהות) שהופיעו בפתרונות בחינה של סטודנט משנה קודמת, פתרון שהופץ ככל הנראה על ידי אגודות הסטודנטים. בתאריך ה-9.2.2015 הוגשה קובלנה נגד 11 הסטודנטים הללו, אחד מהם הוא הנΚבל שלפניו, תלמיד שנה ג' בפקולטה לחינסה. הקובלת טוענת שבמעשה זה עבר הנΚbel עבירה של הפרה של הוראות חמתייחסות לבחינה, עבירות בית, עבודה סמינריונית, עבודת גמר או עבודה אחרת המולשת על התלמיד בקשר עם לימודיו, לרבות הוראות בדבר התנהגות במהלך בחינה בכתב או בעל פה – עבירה לפי סעיף 29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תש"ה).
3. בדין שהתקיים בתאריך 18.5.2015 הוגג בפני הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים, במסגרתו אמרו היה הנΚbel להיות מושע בעבירות הפרת החוראות. סיירתי לאשר את ההחלטה שכן לא יהיה ברור לי מדוע התגבשה כאן עבירה ממשמעתית כלשהי, ולהיפอน, ככל שאכן ותגבשה עבירה כלשהי, מדובר ואינה עבירה מהונאה ולא חפרת הוראות בלבד. לביקשתי ביכ הקובלת, בתאריך 25.5.2015 נמתי החלטת בינויים המפרטת את החקשים שיש לדעת בהסדר הטיעון וביקשתי מביב'ק הקובלת לחזיע ביה"ד האם ברצון תקובלת לסתת מהקובלנות המדוברות או לחבאי בפניו ביה"ד את ההוראות המדוייקות שניתנו לנבחנים ולהסביר מדוע אין מוזכר בחונאה. הקובלת, בחוגנות רואיה להערכתה, החלטתה להמשיך בחקירה תוך עמידה על טענותיה בבקשת לאישור הסדר הטיעון, וביקשה להעיד ביה"ד את מורה הקורס, פרופ' מנחם פיש, שהופיע בפני ביה"ד בתאריך ה-28.6.2015. הצדדים הגיעו סיכומיים, וזה המקום להודיעותך כי לביב'ק הקובלתthon ולביב'ק הנΚbel על העבודה חריצנית שעשו, על הטיסכומים הענייניים וחמנומיים ועל שיינוף הפעולה המקיים בבירור סוגית עקרונית זאת.
4. הטענות שהעלתה ביב'ק הקובלת בסיכומיו גרמו לי להרהר שוב בהחלטות הבינים, ואף לסתות מכמה מחקרים שהופיעו שם, אך לאחר התבאות אורחות, נותרתי בדעת שהסדר הטיעון אינו ראוי, ואין להרשיע את הנΚbel בעבירות הפרת החוראות או בכל עבירה אחרת ויש לו זכות זיכוי מלא, מחסיבות שיפורטו בחמץ.

טענות הצדדים

5. לטעת תקובלת, לא נפל פגם בשיקול דעתה בתסדר הטיעון ובמקרה ספציפי זה לא היה מקום להתערב בו, אפיו שלביח"ד יש סמכות עקרונית להתערב בחסדי טיעון. לגופו של עניין, טענה תקובלת מי העתקת התשובות מבוחן אחר מוגדות לזראות המבחן עצמו, הדורשות מהבחן "לנסח" את "תשובהתק". ולראיה, מעל 90% מה תלמידים הוכיחו חיטט את הזראה. ואת עוד, גם אם הזראה לא הייתה מפורשת דית, בודאי קיימות הזראה משתמעת שאין להעתק חלקים מבחינה אחרת, הזראה המזוויה בסיס חילומדים האקדמיים. לתפישת תקובלת, עבירת הפרת הזראה הינה עבירות רשלנות, וכך אין חשיבות לשאלת האם הנobel עצמו היה מודע לקיומה של הזראה. לבסוף, חזיריה לצוין הזראות באופן מפורש כתנאי לתחולות הדין המשמעתי הינה מרחיקות לכת בתחוםה ובעל השפעה דרמטית על הלימודים באוניברסיטה. תקובלת הולמת גם כמה טענות נקודותיות בוגרעות שהופיעו בהחלטת הבנייניות, והן תפורטנה בהמשך.
6. הנobel גרט כי אין להסתמך על הסיפה של טיעף התקנון עליו נסמכת תקובלת,^{29.4} שכן זהבוטל בתיקון שערוך ב-3.12.2014, למروות שתיקון זה הושחה. בכלל מקרה, אפיו אם הסיפה בתוקף, הנobel גרט שהמקרה שלו לא כלל בגדרה שכן זו חלה רק על עבוזות ולא על בחרינות. באשר להזראה הכללית המופיעה ברישא, הנobel גרט שלא ניתנה הזראה ספציפית לשינוי אותה הפר. עד גרט הנobel כי אין לקבל את עדמת תקובלת באשר לקיומה של הזראה משמעת שכן הזראה כזו מגודת לעקרון החוקיות ולמושכלות היסוד של הדין המשמעתי. הנobel גרט כי חזיריה לצוין את הזראות במפורש ומראש לא תשဖן באופן דרמטי על חנשה באוניברסיטה, בין היתר מאחר ופירות כזה כבר קיימים על גבי מחרבות בחינת למשל, וגם אם תהיה השפעה כזאת, אין בשיקולי יעילות שכאלו כדי להצדיק את הפרת עקרון החוקיות.

טענות מקדמיות

7. לפני הדיון בסוגיה עצמה, יש להתייחס לכמה טענות מקדמיות שהעלו הצדדים הצדדים. ראשית, באשר לעצם ההחלטה להתערב בחסדר הטיעון. איני סבור שנפל פגם כלשהו בהחלטת מי מהצדדים להגיע לחסדר טיעון. אין לモיבט ידיעתי כללים מקובלים בשאלת אילו תיקיט ראוי להגיע לחסדר טיעון, וכך לא הייתה מניעה מצד ב"כ תקובלת מלחיצע הסדר כזו. גם ב"כ חנקבל עשה את עבוזתו נאמנה שכן הסדר הטיעון הבטיח לאქבל עונש נמוך למוציא וקיצור הילין. החלטתי להתערב בחסדר הטיעון אינה נובעת מגיקורת על התנהלות הצדדים אלא מהתפישה לפיה כאשר TICK מעורר סוגיה עקרונית, סוגיה זאת לא צריכה להיות מוכרעת על ידי הצדדים אלא על ידי הערכאה השיפוטית. תפקיד הסדרי הטיעון הוא לחסוך דיןיהם עובדיות או משפטים עקרים אשר גם הנקבל עצמו מאמין באשיותו אך מחייב לנשות את מזלו בהיעדר תMRIץ כלשהו להימנע מכך. במקרים כאלה, די בהקלת קללה יחסית בענישה כדי להונע את חנקבל לאותה. יחד עם זאת, הסדרי טיעון הם כלי דין עיווני, כפי שמעידים כרביע (!) מהקרים של חפים מפשע שחורשו בעבירות חמורות כגון רצח ואונס וזוכו לאחר מכן במסגרת פרויקט החפות (-conviction or admissions causes-wrongful). כדי שמלמדת הספרות העוסקת בנושא (<http://www.innocenceproject.org/causes-wrongful>). כמי שמלמדת הספרות העוסקת בנושא (כהוגמת מאמרו של אורן גול "הסדרי טיעון ובעיטת החרף" משפטים ל' 2005), הששו של

הנקבל מענישה מחמירה ומהתארכות חתליק עלולה להוביל לחדות בעבירה שהוא מאמין בלב שלם שלא ביצע. מקוטט בו הסדרי טיעון מזיקים במוחך הוא כאשר המקורה מעורר שאלות עקרוניות באשר לגבולות העבירה (כמו בתפ"ח י-ס 561/08 מדינת ישראל ני קאשוו (פורסם בנבו, 19.7.2010), בו הורשע לראשונה אדם באונס במרמה לאחר שהסתיר את עובדת חיותו ערבי, וכל זאת במסגרת הסדר טיעון). העובדה שהסדר טיעון זה מעלה שאלות עקרוניות לגבי גבולות הדין המשמעתי ומתבסס על עבירות חזרות חזראות, שהענישה בגין קלת יהלומת ולבן גם לוח פשע קל יהלומת לחוזות בת, ה比亚ת אוטי למסקנה שהסתמכו של הנקבל לחסידר הטיעון לא צריכה למונע דיון בסוגיה העקרונית שמעורר תיק זה.

- .8. שנית, באשר לשאלת מהי הוראת התקנון שחלה במקרה הזה לאור התקנון שבוטע ב-2014, לਮורט שאני מותח לקבל את עדותה הנקבל, אין לדעתו צורך להכריע בסוגיה זאת. אני סבור שהדין הפלילי הקובל שכל חקיקה המכלה עם הנאם תחול גם באופן רטרואקטיבי צריכה להול גם בדי המשמעתי שלנו, והעובדת שהתיקון שהתקבל כבר במוסדות האוניברסיטה חשעה כדי להתחשב בהערות נציגות וסטודנטים איננה כשלעצמה יכולה להצדיק את אי החלט דין המכל על הסטודנטים (אחרת נמצא שרוצה של האוניברסיטה שמדובר מעוניינות בו). יחד עם זאת, גם אם חסיף המקורי עדיין חל, תות חסיף 29.4.5, המכיל חוראה ספציפית לעניין הגשת עבודה שנכתבה כולה או מקצתה על ידי אחר, אכן חל רק על עבודות, ואין לקבל שבחן בית הוא סוג של עבודה (כך לדוגמא, קשה לקבל שהדרישה למילוי ציטוט חלה גם במחני בית). לאור כך, נותרנו עם הרישה של סעיף 29.4, שנוצרה בנסיבות דומות גם לאחר התקנון, המכיל את העבירה על "הפרה של הוראות המתייחסות לבחינה".
- .9. לבסוף, לטענות הקובל, הוראת הבדיקה, "נחת את דבריך בבהירות ודאיי שסק תשובהתיק לא עולה על 1000 מילים", כוללת את הטענה שאין לחטף מבחינות אחרות, שכן לא ניתן למסח תשובה על ידי העתקתו. למורות האלגנטיות שבטייעון, קשה לי לקבל. מנותת ההוראה עולה שהיא נעודה לחסiper לסטודנטים שישום דגש בבדיקה על בחירות התשובה ועל אורכה. בחינת בית כאמור לסטודנטים גישה לכל חומר שבידיהם, ומאפשרת להם לעשות בו שימוש נרחב. הוראה שאמורה להנחות את הסטודנטים באשר לסוג החומר בו אסור להשתמש, או באשר לסוג שימוש מסויים שאסור לעשות בחומר, תהיה מנוסחת באופן שונה (למשל, "אין לעשות שימוש בפתרונות מסוימים קוזמיות"). כמובן שהשאלה שמתעוררת כאן היא האם יש צורך בחוראה ספציפית זו זאת, ואיזו בכך בחמש, אבל הנקודה היא שבמידה ונדרשת הוראה ספציפית שכזו, קשה לקבל שההוראה שניתנה בבחן זה אכן עונה על חידוש.

הlodot ה שאלה המשפטית

10. מדובר כאן במקרה עקרוני ומורכב. מצד אחד, קשה לקבל שסטודנט שmagish מבחן ובו קטעים שהhoeutkuו מילה במילה או תוך שינויים קוסמטיים מתשובתו של סטודנט אחר לא עבר שום עבירה ממשמעתית. זאת ועוד, קשה לקבל שלא הتبבשה כאן עבירות החונאה, שהרי הנקבל העתיק חלקים מתשובתו של סטודנט אחר והציגים כך שקורא שאינו מכיר את פתרון הבדיקה של הסטודנט האחר יחשוב במקרה בפרק עבorthו של הסטודנט המעודק. מצד שני, בבחן בית מעצט טבעו, ובניגוד לבחן רגיל בחומר סגור, מטייר לסטודנטים לעשות שימוש בכל חומר למצוי ברשותם. במצב כזה, מותן שאלות דומות לשאלות מסוים קודמות יוצר

פרצת חוקראת לגנב וחרשעת סטודנט בGIN העתקה במבחן כזה גם היא אינה נראה הוגנת במיוחד.

11. לאור כך, השאלה המשפטית שמעורר מקרה זה היא אילו עבירות ממשמעת, אם בכלל, חתגשו בעקבות מעשי הנקלל, ואם התגששות עבריה כלשהי, האם יש מניעה עקרונית מלהרשין בחינותן אופיו הביעיתי של מבחן הבית המדובר.

12. חסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים מרואה לדעתם שמדובר הצדדים עצם היו מודעים היטב לביעיותם שבמקרה הזה. העובדה שחוקובלות בחרה להציג הסדר המבוסס על עבירת הפרות החוראות הקלת יחסית מראה שהקובלת מודעת לכך שאין מדובר במקרה חונאה טיפוסי, כמו זה של סטודנט המעתיק מפטקים בבחון בחומר סגור שנערך באוניברסיטה. הסכמתו של הנקלל לחדר הטיעון, גם יכול להיות בחירה אסטרטגית (כמפורט לעיל), דומה שגם היא משקפת את מחקרה שהנקבל אכן חף מכל אשם, כמו סטודנט שהיה מושם לשואה בחעתקה מפטקים בבחון סגור בכיתה למatters שלא היה ברשותו אף פתק. הסדר הטיעון עליו הסכימו הצדדים מהווים אם כן פשרה ופתרון מסוים לדילמה שנוצרה, והשאלה העומדת כאן לדין היא אם זהו הפתרון הרואוי במקרה כזה.

13. סיכומי הצדדים חתמו בויקר בעקבות הפרת החוראות, ובשאלה האם ישנה חוראה מפורשת או משתמשת שלא לטעות בבחינות קודמות בבחנים בחומר פתוח, ואם כן, האם די בחפותה כדי לאבחן את עבירת הפרת החוראות. לעצמי הסוגיה העיקרית במקרה זה אינה נוגעת לעבירת הפרת החוראות עצמה. ככל שיש בעיה עם חישעת הנקלל בעקבות הפרת החוראות, בעיה זאת עולה לגבי הרשות בכל עבירת אחרת. תקובלות הצעה במחלץ הדינמי להמיר את החזרעה בעבירת הפרת החוראות בעיריה אחרת, כגון עבירת החותנחות הבלתי הולמת מקובעה בסעיף 29.10. כפי שציינתי בעת הדיון, שינוי כזה אינו נותן מענה לשער לשאלת המשפטית שמדובר זה מעורר. אם עבירת החונאה אכן התגששת, יש להסביר מדוע אין להעמיד לדין את הנקללים בגין עיריה זאת, ואם יש הסבר מספק לכך, צריך לבחון האם הסבר זה לא מונע העמدة לדין גם בעירות אחרות. יש, אם כן, לחתוטיל את הדיון העקרוני בעבירת החונאה עצמה.

עבירת החונאה

14. עבירת החונאה מוגדרת בסעיף 29.3 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ה), והיא עבירת מטריה, כלומר עיריה שאינה דורשת מוצאה (לא נדרש שימושי יצליה לחונאות), אך כן דורשת יתסמנתלי מסוימים של מסטודנט כלפי התוכאה האפשרית, גם אם זו לא בהכרח חונאה.

15. תקובלות ציינה כי העדיפה את עבירת היפות החוראות על פני עבירת החונאה שכן, בעקבות השימועים שערכה, התעוררה שאלה באשר לי"ובה המודעת" של הנקללים. לא ברור, לטענת הקובלות, האם הייתה כוונה ממשית לחונאות או שמא רק אדישות וחוסר אכפתיות באשר לתוכאה.

16. הנקלל עצמו לא הופיע בפניי כך שאיני יכול לקבוע ממצאים עובדיתיים במקרה ספציפי זה, אך אני מתחזח להבין כיצד חמצב המנטלי המדווח אפשרי כלל, וגם אם הוא אפשרי, מדובר שהוא לא מספיק על מנת לספק את דרישות עבירת החונאה. הצדדים לא התקבשו להתייחס בסיכוןיהם לעבירת החונאה ולכן חלק זה לא אמרו להוות תקדים כלשהו, אך הוא

מעשת כדי להציג על הטענה שבעמדת הקובלט לפיה למרות שהנקובל עבר בנסיבות עבירות ממשות, עבירה זאת איננו עבירות חונאה.

17. ראשית, אני מתקשה לקבל את הטענה לפיה סטודנט יכול להעתיק קטעים שלמים מבইינו של סטודנט אחר ללא שם אזכור ולא שינויו נסח או בשינויים קלים בלבד (זהו היסוד העובדתי של עבירות חונאה), וזאת כדי שהוא מודע היטב לטיב מעשונו ולנסיבותו (זהו דרישת המודעות שחלה ללא קשר לדרישת המטרה), ועודין לעשות זאת מבלי שהותגשה אצל כוונה לחונאות. קשה לי להבין כיצד העתקת קטע שלם מפרי יצרתו של אדם אחר וthagשו בעבודתו של הסטודנט המעתיק יכולה להשיעות מבלי שלסטודנט המעתיק תחיה הכוונה שקורא שאינו מכיר את עבודתו של הסטודנט الآخر יקבל את הרשות שמדובר בעבודתו של הסטודנט המעתיק. ואם הכוונה ליצור רשות כזו אינה מספקת לחונאת כוונה, לא ברור לי מה עוז יכולת הקובלט להראות על מנת לבחיר את טענת הסטודנט המעתיק לפיה הואאמין העתיק, ואמנם הוא היה מודע לטיב מעשונו ולכל נסיבותו, אך ככל זאת הוא לא "חותכוון" לחונאות אף אחד בהעתיקתו.

18. שנית, בדי הפלילי ישנו כל החוקי "כלל הצפויות" (סעיף 20(ב) לחוק העונשין, תש"ז-1977), שחייב לדעתו לחול גם בעניינו, לפי כלל זה, גם אם נקבע לא חייתה כוונה לחונאות את הקורה, די במצויה קדחת לוודאי שתוצאה כזו תקרה על מנת לספק את דרישת הכוונה. למרות לשון החוק הבורורה למדי, בהמיש' העלינו קבוע שככל זה לא יהול על כל עבירות חמטריה אלא יש לבחון כל עבירות מטריה לגופה (רעד'פ 9818/01 ביטון ואחר נסולטאן ואחר, פ"ד נט (554)). יחד עם זאת, בגין לפסקי הדין שהעיסיקו את בהמיש' וועסקו רובם בפגיעה ואפשרות בחופש הביטוי בגין חילת כל הצפויות על עבירות של חטזה וחונאות לשון הרע, במקרה שלפני איני רואה זכות יסוד שמאוימת על ידי החילת כל הצפויות על עבירות החונאה המשמעתית. ככל שיש הצדקה לחילת כל הצפויות בעבירה כלשהי, דומה שהיא צריכה לחול גם בעניינו. לאור כך, וכפי שציינתי בHALIZ' אחר (46/2015), איני מבין כיצד ניתן להעתיק קטעים מבইינו של אדם אחר, ללא שם אזכור ולא שינויו נסח או בשינויים קלים בלבד, מבלי לצפות באופן כמעט מודאי שקורא שאינו מכיר את העובדה יקבל את הרשות שמדובר במילוטיו של המעתיק עצמו. גם אם לא הייתה אפשרות לנצל כוונה את הקורה אלא רק צפיה קרוינה לוודאי שהדבר יקרה, הרי שלפי כלל הצפויות, די היה באפשרה כזו בתכדי להביא להרשעתו בעבירות החונאה.

19. ניתן היה לטעון כי חסيبة שעבירת החונאה לא התגשה אינה קשורהليسוד הנפשי של העבירה אלא ליסוד העובדתי. כך למשל, ניתן היה לטעון שבהיעדר איסור מפורש על שימוש בזה בחומר שמייצה אגדות הסטוחנים, טיב המעשה אינו עולה בכדי העתקה. לא בכדי למנוע הקובלות מלהעלות טענה זאת, ואף התנגדה לה בתוקף. משמעות הטענה היא שעצם הגשת מבחון ובו קטעים מעבודתו של סטודנט אחר, המעתיקים מילה במלחה או בשינויים קוסטטיים, לא עולה לכדי מעשה של הונאה בבחינה, אפילו אם הסטודנט עשה זאת במטרה לחוננות. לעומת זאת תתקשה גם להסביר מדוע לא ניתן להעלות טענה דומה לגבי סטודנט שישלים לסטודנט אחר כדי שיכתוב את בוחנת הבית במקומו. לאור כך, איני מקבל שעבירות החונאה לא התגשה בגלל שרכיב כלשהו בסיסוד העובדתי של העבירה לא התקיים.

20. למרות שאני נוטח לחשב שאם מתגשה עבירות ממשות כלשהי, הרי זה עבירות חונאה, אין מטרת הדברים הללו להוכיח כי הנקובל עבר עבירות חונאה, או לשמש תקדים כלשהו בנושא

(שהרי לצדדים לא ניתן חזמגנות לטעון טענות בסוגיה זאת). מטרת הדברים היא להציג על הקושי להגן על עמדת הקובלות לפייה הנobel עבר במשמעותו עבירה משמעית קלה יותר מבעלי שהוא עבר גם את עבירות החונאה. ככל שיש קושי להרשיעו בעבירות החונאה, קושי זה נובע לדעתם מסיבה אחרת וככלית יותר מאשר דרישת חכונה הייחודי לUBEZH זהה, וכן רלוונטי גם לכל עבירות ממשמעת אחרת.

21. לפני התייחסות לקושי זה, יש לדון בעבירות הפרת ההוראות. אמן לדעתם עבירה זו אינה חסוגית המרכזית במקרה זה, אך מאחר וצדדים התייחסו לעבירה זאת בחורבנה בטיעוניהם, יש להתייחס לכמה מהטענות שהעלו.

ADB. עבירות הפרת הוראות

22. עיקר המחלוקת העקרונית שהתגלתה בין הצדדים נסובה סיבב קביעה בחטלות הביניים לפיה על מנת להרשיע בעבירות הפרת ההוראות, "יש צורך לבחיר לנבחנים מראש את ההוראות באופן מפורט ומדויק". קובלות טענה כי קביעה זאת מוטעית, שכן "הציפייה הבסיסית מכל תלמיד באקדמיה הנה ש''אסור להעתיק'' ... במקומות בו קיימים היתר לחרוג מזמן חכלל הבסיסי חניל, יש לתת הוראה ברורה המתריגת ומבטלת את איסור החעתקה האינוחנית". הנobel מצדיו טען שדרישה חוראה מפורשת, שכן עקרון החוקיות בדיון המשמעתי, כמו בדיון הפלילי, דורש שתאיסור יוגדר מראש ובצורה ברורה, ויפורסם במקום הנגיש לכל סטודנט.

23. אני עדיין מוטה לחשוב שבעניין זה הצדק עם הנobel, אך מאידך השתכנעתי כי אין הכרעה בעניין זה נדרשת במקרה שלפנינו, וכן אין בדיון זה בכדי לקבוע תקנים בעניין תחולתה של עבירות הפרת ההוראות. יחד עם זאת, יש מקום להתייחס לכמה מהטענות שהעלו הצדדים.

24. הקובלות פירשה קביעה ואת בדוריות ממנה לוודה את קבלתו בפועל של הוראות אלו (גם עיי' תלמידים במילואים, שלא נוכחים בשיעור או שלא קיבלו לטענות את האימיל). פרשנות זאת איננה נחוצה לדעתם, כמו הוראות תזקנון עצמו, די בכך שההוראות תפוזתמן במקומות נגיש על מנת שהבחנים יחוקו למי שמודיעים לתוכן (לוזגמא, בשער מחברת הבחינה, כמו הוראות אחרות שכבר מופיעות שם). עוד טענה הקובלות כי בדרישה זאת יש הילה של סטודנטים הנוהגים בפקולטה למשפטים, ואין מקום להחילם על כלל האוניברסיטה. אני מקווה שמתן הוראות ברורות ומדויקות איננה פרקטיקה ייחודית לפוקולטה למשפטים, אבל אפילו אם כך מדובר, אין הדבר חופץ את אי מתן ההוראות מדויקות לדרווית (מה גם שקשה לקבל שלסטודנטים בפקולטה אחריות יש זכויות שונות מאלו שלסטודנטים בפקולטה למשפטים). אני חושב שמתן הוראות מפורשות ומדויקות מיטיל על מורי האוניברסיטה נטל כבד כל כך כפי שטענות הקובלות, ואני בדעת שחייב המשמעתי, כמו בדיון הפלילי, אכן דורש להזכיר את הנבחנים מראש ובאופן מפורט ומדויק מה אסור ומה מותר.

25. יחד עם זאת, חסיבה שלדעתי אין צורך בקביעה כללית בדבר (א) קיומה של חוראה כללית ומשמעת שלא לחעתיק היא שבמקרה שלפנינו מדובר בבחן בית, שהוא פורמט שבו הכללים אינם ברורים מאליהם ולכן בבחן כזה לא די בקיומה של חוראה כללית שלא לחעתיק, אפילו אם חוראה כזו קיימת. מצד אחד, מדובר בבחן ולא בעבודה, ולכן לא נדרשים כלליים. מאידך, ב嚷וד למבחנים בחומר טהור, בבחן בית לטטודנט מותר לגשת

לכל חומר שהוא (ולראיה, גם במקרה זה, הקובלת לא טעונה שאסור לגשת לתשובות משנהים קודמות בעת המבחן, להבדיל מוחמתקון לtower הבדיקה). לאור העובדה מבחן בית שונה משמעותית מהפורטט המקובל של מבחני כיתה, ערכית מבחן בפורטט זה מצריכה פירות מזו המשמעותו של האיסור חכלי להעתיק, אפילו אם יש הוראה כללית ומשמעות כזו. הדבר אף חשוב במיוחד כאשר הקורס המדובר ניתן על ידי מורה אחד בלבד הקמפוס (מדעי הרוח) לטודענים המגיעים כולם מחדל השני של הקמפוס (מדעי הטבע).

הפגימות בחתנותות האוניברסיטה בעת המבחן ותשפעתם על הליך המשמעתי

26. למרות שאנו נטה לחשב שאם הטענה עבירה שימושית כלשהי, הרי ואת עבירת החונאה, אני בעמדה כי האוניברסיטה מנועה מהעמיד לדין את הנקלב בגין עבירה זאת ובגין כל עבירה אחרת בהקשר של אותו אירוע. תסיבה לטעמי היא שבאופן עיריכת המבחן נפל פגמים משמעותיים דיו שלא אפשר קיומו של חילץ משמעותי כלשהו בעקבותיו. במקרה כזה, צריכה לדעתני לעמוד לטודען "הגנה מן הצד", כמוון בסעיף 149(10) לחוק סדר דין פלילי גנוש משולב], התשמ"ב-1982.
27. העמדה הכללית שבבסיס חכירה זאת היא שאמנם אופן עיריכת המבחן היא חלק מהחופש האקדמי של המרצה, אבל במלואה והאוניברסיטה רוצה להשמש בהליך המשמעתי נגד טודענים שהעתיקו, גם על המרצה וגם על האוניברסיטה חולות חובות מסוימות באשר לאופן ניהול המבחן. כאשר המרצה או האוניברסיטה לא עומדים בחובות בסיסיות אלו, גם אם הסטודנט עבר עבירה ממשמעת כלשהי, האוניברסיטה מונעה ממנה חילץ משמעתי בגין עבירה זו. האוניברסיטה היא על תקן תמאימה בהליך המשמעתי ועל מנת לשומר יכולתה לגנות ולהעניש את התנהגותו של הנקלב, היא צריכה להגיע להליכים אלו כדייה נקודות לחלוטין ולא נפל שום פגם משמעותי בחתנותותה. היחסים בין הצדדים בחילץ המשמעתי אינם סימטריים, וחובות החלות על תמאימה בהליך משמעתי הן לא סימטריות, בלזאת בדומה לחילץ הפלילי. אין לקבל אם כן שchanhat כלשהי בעונש או בחומרה העבירה מוחקת את הפגם שנפל בחתנותות האוניברסיטה ומאפשרת לה לחזור למועד האורום שראשי להרשייע ולהעניש את הנקלב.
28. לשם הבהיר בלבד, ניתן לשקו דוגמא קיצונית בהרבה מהמקורה שלפני: מורה בתיכון שמעודד ומסייע לתלמידיו להעתיק בבחינה, כאשר בית הספר שאחראי על אותו מורה מודע היטב לחתנותות. למרות שתלמידים שהעתיקו עברו לנראות את עבירת החונאה, ברור מדוע מי אין בית הספר במקורה כזה רשאי להענישם (את השאלה האם גורט חיצוני רשאי להענישם ניתן להשאיר פתוחה, שכן היא איננה רלוונטי לדין שלגנו). מקרה זה מראה שכאשר נפל פגם משמעותי דיו בעריכת המבחן, וכך רוםוסט מודע או צריך להיות מודע לפחות בזה, המוסך בו מתקיימת הבדיקה מנעו מהעניש את העמתק.
29. כਮובן שבמקורה שלפנינו הפגם שנפל בעריכת הבדיקה אינו מתקיים לפגם החמור שבדוגמא שלעיל, אבל לדעתמי הוא חמור יותר כדי למנוע מהאוניברסיטה ניהול של חילץ משמעתי נגד אותם טודענים. הבחירה לעורוך מבחן בית היא כאמור חלק מהחופש האקדמי של המרצה להחליט בעצמו על האופן הוראי בו יש לעורוך את הבדיקה, ואין בכונתי להתערב בה. יחד עם זאת, במיוחד ומרצה מעוניין לחותמש בהליך המשמעתי, עליו להביא בחשבון מועד מועד את החובות שלחץ וזה מטיל על האוניברסיטה. מבחן בית הם מקרים מיוחדים שכן קשה

מאוד למנוע חוגנות ב מבחני בית, שכן לנבחנים יש אפשרות להיעזר במגוון רחב של חומרים, ואף לחעתיק מthem תקליטים שלמים, מילה במילא או בשינויים קלים יותר או פחות. בעוד שהפיתוי לעשות מעשים כאלה גדול יותר ב מבחני בית בשל קלות הפעלה, קשה הרבה יותר להוכיח מעשים כאלה בהשוואה ל מבחני בית. אין זו מקרה שאפלו ב פיקולטה למשפטים, שבת חרוב המכרייע של המבחנים נערך בחומר פתוח, לא מרכיבים מבחני בית. מורים הבוחרים לעורך מבחן בית צריכים להיות מודעים לקשיים אלו, ובמידה ומדוברים הללו רוצחים לשמש בדיון המשמעתי של האוניברסיטה לצורך אכיפה טוהר הבחן, יש צורך להבהיר לנבחנים מראש מה מצופה מהם באופן מפורט ומדויק.

30. במקרה של פנינו, דומה שהפגם העיקרי שנפל בעריכת הבחן מורכב משילוב של שני גורמים: (א) מתן מבחן בית עם שאלות דומות לבחינות משנים קודמות, ו(ב) מבלי שניתנו לסטודנטים כל הבחנה או אזהרה באשר לשימוש בתשובות משנים קודמות. אין זה סוד שאגדות הסטודנטים עוסקות במרכז רב באיסוף, ערכיה והחפתה של מבחנים ופתרונות משנים קודמות, ודומה כי האוניברסיטה מקבלת פעילות זאת כלגיטימית (גם אם מדובר בקבלת השתיקה). מורים המלמדים באוניברסיטה צריכים להיות מודעים לקוימות של מאגרים אלו. במקרה כזה, על מנת לאפשר אכיפה חזגתן של הדיון המשמעתי, חלה חובה על האוניברסיטה להבהיר לסטודנטים באילו ווורים אסור להם להשתמש, או מחו סוג השימוש שאסור להם לעשות.

31. ריבוי הקבילות בעניין מהוות ראייה לכך שהאיסור לחתוטש בסוג החומר המזובר בבחן לא היה ברור. זאת ועוד, דומה כי בעיידר הוראות ברורות, נאלצת הקובלות להתמקדש במרקם בהם הפעקה הייתה ברורה. עליה חשש כי סטודנטים רבים נוספים, שנגדם לא הוגשה קובלנה, השתמשו גם הם בתשובות שהופכו על ידי אגודות הסטודנטים, אך ערכו בחן شيئاוים שימושיים מספיק על מנת להציגו כאילו נכתבו על ידם. במלחך הדיון האחרון בתיק אף התברר להפתעתם שהבדוקים מסרו לב' הקובלות שהם אכן תרים בבדיקה אחרי شيئاוים שימושיים אלו, על מנת שיוכלו להתייחס לבחינה כמצאת שכתבה על ידי הסטודנטו.

32. התנגדות שבודאי אינה החתנהגות שיש לעוזד באמצעות החליך המשמעתי שכן הדיון המשמעתי לא נועד להעניש רק את עצמם סטודנטים שלא טורחים להסתיר את העתקותם. ניתן אף לטעון כי דווקא הסטודנטים אשר ערכו شيئاוים שימושיים יותר ראויים לעונש חמור יותר, שכן לא רק שהעתיקו, אלא אף שהתאמכו לחסות את העתקותם, ובכך הרואו לא רק מודעות וכוונה להונאות, אלא אף זלזול ורב יותר בגורמה האוסרת על העתקות. במקום להעמיד לדין משמעתי את הסטודנטים שקל יותר לחוכיה את אשתם, יש לעוזד את המרצים לתת הוראות ברורות לנבחנים אשר למה שיותר ומה שאסור ב מבחנים בפורמט חיודי של מבחני בית, ולעודדים גם לחקות בחשבון את הקושי לאחד ולהוכיח העתקות בפורמט זה.

33. הקובלות בחוננותה הודתת גם היא שאופן עריכת המבחן לא היה חף מקישים וקשישים אלו היו חלק מהשיקולים שהניעו אותה להציג את הצד הטיעון המקל. בעת הדיון האחרון החתייחס הקובלות אל הtentatives מורה הקורס באיל סוג של "אשם תורט", אך הסכמה לאמצאת עמדת ביה"ד, לפיה המרצה אינו זה חעומץ למשפט במרקחה זה ולמן אין מקום לבדוק את הtentatives במניחים של אשמה. מעודomo של פרופי פיש בפניו ביה"ד עליה גם בבירור כי לא הייתה לו שום כוונה להתנהל באופן שיבלב את התלמידים, שהוא מודע לקשיים שיש בבחן בחינה בקורס במדהו הרוח לסטודנטים שאינם רגילים בבחינות הנחות במדעי הרוח. כמו

כו, ניכר על פרופ' פיש כי הוא מעוניין בכנות לשפר את חוויות הלמידה והבחינה עבור התלמידים בקורס שלו. לאור כך, אין בקביעתי כי עירicת הבחינה לקתה בפגם ממשועוטי שמנע את הרשות הנבחנים בעבירה ממשועוטית כלשהי כדי להוות קביעה כלשהי על אופן התנהלות המרצה או הבוקדים. יחד עם זאת, השאלה שצרכה לעמוד במרכז הכרעה זאת היא לא התנהלות המרצה או הבוקדים כשלעצמה, אלא איזה רושם נוצר אצל הסטודנטים בעקבות התנהלות זאת, אפילו אם לא הייתה למרצה או לבוקדים שום כוונה או רצון ליצור רושם כזה. כאשר בוחנים את המקורה מוקודת המבט של סטודנט הנבחן בתנאים אלו, הרשעה בדיון ממשועוטי אינה צודקת ואינה ראויה, ולכן הגעתו למסקנה כי יש לזכות את הנobel מהאוניברסיטת המוחשת לו וכי אין לאפשר את העמדתו בדיון בגין עבירה חולפת כלשהי.

סיכום

34. בעת הדיון, טען ב"כ הקובלת כי את המסר שהכרעה זאת מעבירה יש להעביר לא באמצעות זיכוי מוחלט אלא באמצעות אישור הסדרי הטיעון וכתיבת הדברים בהחלטה עצמה. אני נמי סבור שיש להזדהה זה הוגן עבור הנobel לאשר הרשות שאיני חושב שהיא במקומה רק על מנת לעדן את המסר עבור האוניברסיטה. להיפך, אני חושב שהגעה העתשה האוניברסיטה תיתן את הדעת לא רק לחובות שטוהר הבדיקות מטיל על הסטודנטים, אלא גם לחובות שטוהר הבדיקות מטיל על עורכי הבדיקות ועל האוניברסיטה כמוסד. ידוע לי כי ב"כ הקובלת עצמה משקיע הרבה זמן ורצו לעניין, אך יש גבול למה שיכول לעשות אדם אחד שזה אינו עיקר תפקידיו, ודומה שגם האוניברסיטה צריכה לעשות יותר על מנת להבהיר לנבחנים את המותר והאסור, בivid במקורה של בחינות בית.

35. ברור לי שהכרעה עקרונית זו, לפחות פגמי ממשועוטי די בעריכת הבחינה מונע מהאוניברסיטה ניהול של הליכי ממשועט, מעורר מיד את השאלה מהו "פגם ממשועוטי די". ניתן היה לנסות ולהציג הגדלה כזו, אבל לאחר התבאות הגעתו למסקנה שאין זה המקום לעשות זאת. ראשית, לא מדובר כאן לדעתו במקרה אפור שנדרשת הגדלה מדויקת של מושג זה על מנת להכריע במקרה הזה. שנית, החידוש של הכרעה עקרונית זאת הוא לגבי עצם קיומה של "הגנה מן הצדק" כזו, ושאלת היקפה המדויק יכול וצריך להיבחן באמצעות מקרים אפורים יותר.

36. בהמשך לדברים שאמרתי במהלך הדיונים עצמו, אני חוזר ומעודד את הצדדים לערער על החלטה זאת. הובאה לידיוני הכרעה אחרת של סטודנט מהפקולטה למשפטים, בה הסדר טיעון כן אושר (7/2015). מקריאת ההחלטה הקצרה, התרשםתי כי הסטודנט הסכים להסדר מיטעמים אסטרטגיים בלבד, ובפרט בשל הרצון לסייע את ההליכים בmphרחה, ותוך אמירה ברורה למדי שהוא "היה צריך לצאת זכאי". לאור ההכרעות הסותרות, אני מקווה שערכאת הערעור תתעורר ותזכיר בין העמדות השונות.

37. ניתן ביום 2/3/2016 בהיעדר הצדדים.פורסם ללא שם הנobel.

ד"ר עמית פונדייק

סוגן ממונה על המשמעת